

Nowe technologie w produkcji zwierzęcej poprawiające dobrostan zwierząt i ograniczające emisję zanieczyszczeń do środowiska

Jacek Walczak

IZ PIB w Krakowie

Europejski Zielony Ład (COM(2019) 640) wraz ze strategią „od pola do stołu” (COM(2020) 381 final) nakreślają nowy kierunek rozwoju nie tylko produkcji zwierzęcej, ale całego rolnictwa. Europejska gospodarka nie może już być oparta na modelu liniowym z ciągłym wzrostem i powiększającym się zużyciem zasobów oraz odpadów. Dążyć należy do nowego modelu jakim jest gospodarka o obiegu zamkniętym (ang. circular economy). Przykładem takiego podejścia w nadchodzącym okresie programowania WPR ma być tzw. „Zielona architektura”. 25% udział rolnictwa ekologicznego, 40% redukcja stosowania antybiotyków i herbicydów, bezemisyjna gospodarka, w tym rolnictwo, gospodarstwa węglowe, biogospodarka, systemy jakości żywności oparte o podwyższony dobrostan zwierząt, to tylko niektóre z propozycji już wdrażanych strategii. I bynajmniej nie są to oderwane od rzeczywistości idee, bowiem 94%, obywatele UE twierdzi, że ochrona środowiska jest dla nich ważna, a przeszło 91% z nich uważa, że zmiana klimatu stanowi w UE poważny problem (Eurobarometr 2019). Ankietowani w 83% stwierdzają niezbędną rolę prawodawstwa unijnego w ochronie środowiska. Dalsze wyniki badań wykazują, że 83% ankietowanych, bezpośrednio wiąże warunki utrzymania zwierząt gospodarskich z jakością produktów pochodzenia zwierzęcego. To właśnie w takich kontekstach do praktyki produkcyjnej trafiają najnowsze technologie produkcji zwierzęcej.

Udział rolnictwa w emisjach krajowych z wyłączeniem LULUCF (ang. Land use, land use change and forestry) w 2018 r. wyniósł ok. 8%. Biorąc pod uwagę źródła rolniczej emisji GHG, największym jej udziałem cechowały się dwa sektory: gleby rolnicze (pochodna produkcji roślinnej-polowej) – 46,4% i fermentacja jelitowa (pochodna produkcji zwierzęcej) – 39,4%. Zarządzanie/gospodarka nawozami naturalnymi były źródłem łącznie 11,2% emisji gazów cieplarnianych z rolnictwa. W zakresie agrotechniki odnotowuje się bardzo szybki wzrost odsetka uprawy uproszczonej, sekwestrującej węgiel w glebie, ale również wzrost efek-

tywności nawożenia w postaci RSM. O tyle, o ile ślad węglowy jest cechą produktu w całym procesie jego wytwarzania, to jednak wzrost wydajności zwierząt nie jest traktowany jako metoda mitygacyjna. Największe znaczenie mają tu zmiany w żywieniu bydła, a zwłaszcza jego precyzji i strawności pasz. Wyższa strawność białka u zwierząt monogastrycznych, redukuje emisję amoniaku i tlenu diazotu. Nie bez znaczenia są również metody hodowlane i nowe indeksy oparte o emisję metanu ze żywca. W zakresie technologii chowu szerokim frontem wchodzi podłogi separujące kał od moczu i uniemożliwiające w ten sposób aktywność ureazy. Innymi rozwiązaniami są też wszelkiego rodzaju filtry, oczyszczające powietrze wentylowane z budynków. Wiele z tych metod zaleca BAT (2017) stanowiący załącznik do dyrektywy IED dla obiektów chowu przemysłowego.

W latach 2000-2014, UE przeznaczała w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR) ok. 70 mln euro rocznie na wsparcie dobrostanu zwierząt. 71% tej kwoty, adresowano bezpośrednio dla hodowców w formie płatności z tytułu podwyższonego dobrostanu. Od 2019 r. IZ PIB wspiera prace MRiRW nad powieleniem tego mechanizmu w krajowym działaniu nr M14 – „Dobrostan zwierząt”, realizowanym w ramach PROW na lata 2014-2020. Do tej pory opracowano i wdrożono założenia oraz płatności dla bydła mlecznego, świń i owiec. Na wdrożenie oczekują kolejne rozwiązania uwzględniające bydło opasowe, kury nioski i brojlery, indyki oraz konie. Obok poprawy warunków utrzymania, niewątpliwym efektem będzie również udział tych gospodarstw w opracowywanym unijnym systemie jakości żywności podwyższonego dobrostanu. Odpowiednie przygotowanie w tym zakresie czynią już dwa krajowe systemy jakości tj. QAFP i QMP. Co ważne, wszystkie działania są spójne z istniejącymi już takimi systemami jak Mehr Tierwohl, Für mehr Tierschutz i Initiative Tierwohl w Niemczech, Bedre Dyrevelfaerd w Danii, Beter Leven w Niderlandach, Red Tractor w Wielkiej Brytanii. Niezależnie od rozwiązań legislacyjnych, wciąż powstają nowe, precyzyjne technologie, pozwalające lepiej zarządzać zdrowiem i dobrostanem zwierząt na etapie produkcji. I nie rzadko dotyczą one zdawałoby się już dawno opanowanych czynników, jak oświetlenie, czy temperatura (stres termiczny). Rozwiązania te wychodzą nawet poza obręb alkierza, oferując automatykę pastwiskowania, a nawet zbioru i zadawania pasz objętościowych. I może z rozrzewnieniem spoglądamy na rolnicze reality show, przenoszące nas obrazem w XX w., jednak gdzieś poza kadrem dokonuje się właśnie, prawdziwy cyfrowy przełom.